

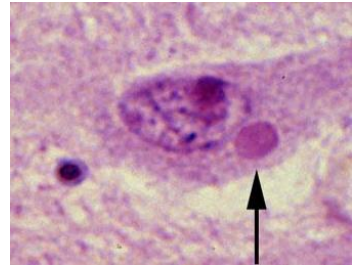
Бяс

Дефиниция

Бесът е **зоонозно** вирусно заболяване, протичащо с тежки **нервни смущения** - възбуда, парези, парализи и **летален** изход.

Етиология

Причинител е **рабдовирус** от род Lyssavirus, от семейство Rhabdoviridae. Той е **невротропен** вирус, който в клетките от нервна тъкан формира характерни кръгли, еозинофилни цитоплазмени включения, известни като **телца на Бабеш-Негри**.

Епидемиология

Възприемчиви са всички бозайници, вкл. и човек, като най-чувствителни са лисиците, а най-устойчиви са птиците.

Основни **източници на инфекцията** са болните животни - които отделят вируса (в най-големи количества) **чрез слюнката**. Вирусоотделителството започва по време на инкубационния период:

- при кучето – 6.-14. ден
- при котката – 1.-13. ден
- при прилепите - 100 преди клиничната изява

Заразяването се осъществява **контактно** - чрез **ухапване** и **одраскване**. А при човек може и при трансплантация на органи. Преживните се заразяват най-често след ухапване.

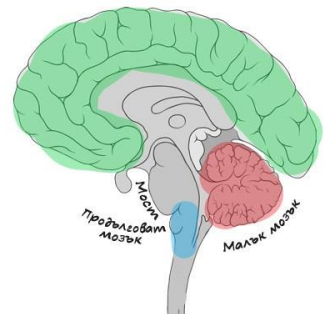
Бесът се дели на **два типа**:

- **градски** (кучешки) - кучето се явява източник и основен разпространител
- **горски** (лисичи) - чийто резервоар са червената и полярната лисици, и прилепите

За поддържането на веригата на заболяването е достатъчно гъстотата на живеещите лисици да е 1 лисица на 2 кв. км.

Патогенеза

Входна врата на вируса е ухапната рана, придвижва се по сетивните нерви и достига главния мозък, а от там слюнчените жлези. Вирусът се локализира в **малкия мозък**, в **продълговатия мозък** и в **кората** на главния мозък.

Клиника

Говеда - инкубационния период е средно 35 дена. Заболяването се характеризира с:

Общи признаци:

- намаляване на апетита,
- повишаване на температурата,
- спадане на млекодобива

И характерни:

- нарастваща саливация
- безпокойство
- често мучене
- понякога агресия

Гълтането е силно затруднено, също и приемането на вода.

В крайната фаза се появяват парези и парализи, като смъртта настъпва след парализа на междуребрена мускулатура.

Може да се появи сърбеж на мястото на ухапването.

Животното стои често със широко отворени очи, напрегнато е и **мнително**.

При **овцете** признаците са сходни. При тях се констатира повишаване на **либидото**.

При **кучето** - най често се среща буйния бяс, който има три стадия:

- **начален** - продължава до 3 дни – характеризира се с апатия, необщителност, често виене.
- **възбуден** - продължава до 3 - 4 дни - кучето тича усилено, напуска стопанина, появява се склонност към хапане, проява на агресия, хидрофобия, саливация.
- **паралитичен** стадии - до 3 дни - парализират се последователно долната челюст, глътката, хранопровода, езика. Има наличие на кривогледство. Кучето започва да се влечи след парализа на крайниците.

Има и на други форми на бяс:

- **тих** бяс - стадия на възбуда липсва
- **атипичен** бяс - липсват възбуда и парализи.

Диагностика

Диагнозата се поставя въз основа на епидемиологичните данни, на клиничните признаци и се потвърждава от лабораторните изследвания.

Необходим материал за лабораторно изследване е **цялата глава** на животното. Поставя се във водонепропусклив контейнер с плътно затварящ се капак. Контейнерът се слага в друг контейнер с лед. Могат да се ползват полиетиленови торби: първата се завързва и се поставя във втората, като между тях се поставя лед.

Ползват се следните методи за лабораторна диагностика

- **директна имунофлуоресценция**
- **биологична проба** с мишки
- **хистологично** изследване
- изолиране на вируса на **клетъчни култури**

В диференциално-диагностично отношение е необходимо да се имат предвид:

- тетанус
- болест на Ауески
- Ганата при кучетата
- Енцефаломелитите при конете

При преживните да се имат предвид:

- отравяния с неврогенни отрови
- листериоза
- прионовите спонгиозни заболявания

Лечение

Заболяването не се поддава на лечение.

Превенция и контрол

При внос на кучета котки и други месоядни животни те задължително трябва да се придружават с индивидуален **паспорт** и ветеринарен **сертификат** за произход и здравословно състояние, издаден от държавен ветеринарен лекар, който установява, че:

1. животното е **прегледано** от държавен вет. лекар не по-рано от 24 часа преди датата на износа и не е показало клинични признаци на заболяването;
2. при животни над 3-месечна възраст е извършена **ваксинация** срещу бяс не по-малко от 30 дни и не повече от 12 месеца преди датата на износа.
3. В **населеното място**, от което произхожда животното, не е регистриран случай на бяс през последните 6 месеца.

За преживните се вземат следните мерки:

- съмнителното животно се връзва или изолира и се държи отделно от други животни и хора
- собственикът незабавно уведомява най-близката ветеринарномедицинска служба.

След това се изпраща на място лекар, който извършва клиничен преглед и разпорежда на собственика да наблюдава ЖВ (ако това не е възможно, животното се убива).

- ветеринарният лекар взима материал и го изпраща за лабораторно изследване

- трупът на убитото ЖВ се заравя под контрола на лекаря и мястото на загробване се дезинфекцира.

При лабораторно потвърждаване на бяс:

- заболяването се обявява
- прави се епидемиологично проучване
- разпорежда се убиване на болелите животни
- изолират се съмнителните за бяс животни - те се наблюдават за 30 дни, а ако не е възможно, тогава се убиват.
- извършва се задължителна ваксинация срещу бяс на всички кучета, котки и домашни животни, излизаци на паша
- забранява се излизането на животните в други населени места
- забранява се клането

Ограничителните мерки се прекратяват **30 дни** след последния случай на бяс.